

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 10 февруари 2021 година, врз основа на примена жалба од Слаѓана Тасева Петровска, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Порталот „Фокус“ со текстот насловен „Судот пресуди дека Тасева го наклеветила новиот инвеститор во ФЕНИ“, го прекрши Кодексот на новинарите во членовите 1 и 8.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 31 јануари 2021 година, Претседателката на Здружението Транспаренси интернешнл - Македонија, Слаѓана Тасева Петровска, поднесе жалба за текстот со наслов „Судот пресуди дека Тасева го наклеветила новиот инвеститор во ФЕНИ“, објавен на 29 јануари 2021 година, на порталот „Фокус“ (www.fokus.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, незастапена втора страна, нарушување на приватноста и повреда на принципот на презумпција на невиност и заштита на сведоци, односно дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1, 7 и 8.

Подносителката на жалбата посочува дека „Фокус“ не го навел изворот на информацијата. Појаснува дека судот усно ја објавил пресудата во ноевври 2020 година, а дека адвокатот на Транспаренси Интернешнл истата сè уште не ја добил.

„Имало време да се објави претходно. Вака станува збор за тенденциозноста после објавувањето на Извештајот за перцепција на корупцијата за 2020 година на Transparency International кој секаде во светот, па и во и во МКД е објавен на 28.01.2020 година“, се вели во поднесената претставка.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со порталот „Фокус“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалбата.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1 и 8.

Член 1: *„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.*

Член 8: „Во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност, да се известува за сите инволвирани страни во спорот и да не се суѓерерира пресуда.“

Комисијата за жалби не најде доволно елементи дека во оспорениот текст има нарушување на приватноста, ниту дека е прекршен членот 7 од Кодексот на новинарите, на кој упатува подносителката на жалбата.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 10 февруари 2021 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Најпрво, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да утврди дали се почитуваат етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата заклучи дека порталот „Фокус“ објавил стандардна техничка вест, која пренесува информација за пресуда за клеветата на претседателката на здружението „Транспаренси интернешнал“, Слаѓана Тасева, од страна на Основниот граѓански суд Скопје.

По разгледувањето на жалбената документација, Комисијата за жалби констатираше дека се работи за некомплетна, непроверена и необјективна информација, без да се согледаат повеќе значајни аспекти на темата. Веста на „Фокус“ има неколку суштински пропусти, и од временски и од содржински аспект:

*Медиумот веста ја објавува како дневна информација, од која се добива впечаток дека пресудата на Тасева е изречена истиот ден кога е објавена веста, на 29 јануари 2021 година. Комисијата согласно жалбената документација утврди дека пресудата на Судот била изречена усно во ноември 2020 година, односно два месеца порано.

*Медиумот веста за изречената пресуда ја пласира како конечна, без воопшто да провери дека се работи за неправосилна пресуда и дека обвинетата има право на жалба. Комисијата согласно жалбената документација утврди дека станувало збор за првостепена пресуда, што секако, е сосема спротивно од фактите наведени во содржината на порталот.

Без да навлегува во оценка дали зад вака пласираната вест се крие извесна тенденциозност, поради како што се сомнева жалителката, објавување на веста само ден по најновиот извештај на Транспаренси интернешнал за индексот на корупција за Македонија, Комисијата се согласи дека „Фокус“, објавил непроверена и нецелосна информација.

Оттука, Комисијата најде дека во оспорениот текст е прекршен **членот 1** од Кодексот на новинарите, чија отстапка, е нагласена во следните реченици:

„Претседателката на Здружението Транспаренси интернешнал – Македонија, Слаѓана Тасева, е одговорна за клеветата кон ГСОЛ и „Еуроникел Индустри“, пресуди Основниот граѓански суд Скопје.“

„Според пресудата, Тасева на прес-конференција одржана на 25 април 2018 година изнела неистинити искази во однос на стечајната постапка на поранешниот комбинат „Фени“, кои се однесувале на ГСОЛ и „Еуроникел Индустри“, со намера да наштети на нивната репутација.“

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Потребата од брзина никогаш не смее да ги загрози точноста, кредибилноста и професионалноста на прилогот.

Постулат на новинарската професија е да се обезбеди „втора страна“, односно да им се даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Во продолжение, Комисијата утврди дека во текстот на „Фокус“ е прекршен и **членот 8** од Кодексот на новинарите, чија отстапка, е содржана во следна реченица:

„Согласно судската одлука, направена е штета по угледот на новиот инвеститор, па затоа Тасева се задолжува јавно да ја објави споменатата пресуда во некој од дневните печатени изданија, со цел минимизирање на причинетата репутациона штета.“

Во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност, да се известува за сите инволвирани страни во спорот и да не се сугерира пресуда. Особено треба да се внимава на пресумпција на невиност при известување за настани поврзани со криминал или при известување од судење. Со други зборови, обвинетиот не смее да се прогласи за виновен пред тоа да го направи судот.

Во однос на наводите на жалителката дека во текстот е нарушена и нејзината приватност, Комисијата не најде елементи за да донесе морална санкција по ова прашање. Став на Комисијата е дека жалителката, како претседател на истакнатата граѓанска организација, е личност од јавниот живот, која подлежи на поширок степен на јавен надзор.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Лилјана Пецова – Илиеска, Ердџан Ахмет и Димитар Мицев.

На седницата, членот на Комисијата, Теофил Блажевски, беше изземен од расправата, во согласност со член 11 од Правилникот за работа поради судир на интереси, а сè со цел, да се обезбеди мериторност во одлучувањето и спречување на делегитимирање на одлуката на Комисијата.

Се обврзува порталот „Фокус“ (www.fokus.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

